

APRECIEREA PROBELOR ÎN PROCESUL PENAL

Claudia LACHI

Motto:

*Justiția e ca aritmetica, unde,
dacă lipsește verificarea, nu se poate afirma
că a fost exact calculul.*

Giuseppe ROVANI

Din momentul declanșării procesului penal și până la soluționarea definitivă a cauzei deduse judecății, toate problemele fondului cauzei sunt rezolvate cu ajutorul probelor și, ca urmare a acestui fapt, s-a afirmat de către unii autori că întregul proces penal este dominat de problema probelor.

Probele au o importanță deosebită în soluționarea cauzelor penale, putându-se reține o dublă funcționalitate a lor. Din punct de vedere gnoseologic, proba este un instrument de cunoaștere prin care organul judiciar urmărește aflarea adevărului. Din punct de vedere etimologic, proba este un instrument de dovedire, manifestat în condițiile contradictorialității procesului, când părțile folosesc sau propun administrarea probelor în scopul dovedirii susținerilor și argumentărilor făcute. În acest caz, proba are rolul de suport material, faptic al cererilor și concluziilor părților sau combaterii susținerilor adverse.

Oricât de simplă nu ar fi cauza penală, pentru soluționarea ei întotdeauna sunt necesare probe, care se acumulează de către organele de urmărire penală în cadrul cercetărilor respective.

Totodată, aprecierea probelor are ca scop determinarea autenticității și valorii lor, precum și suficiența cantității în vederea stabilirii obiectului probatoriului. Aprecierea probelor se face conform convingerii lăuntrice a persoanei care efectuează urmărirea penală, a procurorului sau a judecătorului. Se evocă faptul că aprecierea probelor are o valoare incontestabilă pe întreaga durată a desfășurării procesului penal.

Astfel, urmărirea penală și judecata se realizează pentru atingerea obiectivelor întregului sistem – constatarea elementelor infracțiunii și elucidarea tuturor circumstanțelor, care împreună formează obiectul probațiunii în cadrul procesului penal.

Atunci când urmărirea penală și judecata sunt părți componente ale procesului penal, interacțiunea lor contribuie la apariția unei proprie-

tăți calitativ noi cu caracter integrativ. Urmărirea penală în mod izolat nu poate asigura atingerea tuturor obiectivelor procesului penal (de exemplu, stabilirea vinovăției învinuitului și soluționarea chestiunii cu privire la aplicarea pedepsei), în același timp, judecarea cauzei penale fără etapa de urmărire penală nu poate avea loc.

Apresiasi probelor în cadrul desfășurării fazei judecării în fond constituie unul dintre cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece toate probele adunate și volumul de muncă depus de către subiecții procesului penal în faza de urmărire penală, dar și de alte părți se concretizează în soluția ce va fi dată în urma acestei activități complexe de către instanța de judecată și, de cele mai multe ori, extrem de dificilă.

Apresiasi probelor puse la baza sentinței este, deci o activitate importantă în cadrul procesului judiciar și, prin urmare, ea nu trebuie să existe doar enunțiativ, ci trebuie realizată prin recunoașterea și acordarea tuturor drepturilor procesuale ale părților, mai ales, față de inculpat, în momentul în care procurorul și-a încheiat misiunea de prezentare în ședința de judecată a probelor în sprijinul învinuirii și formulează concluzii de natură a răsturna prezumția de nevinovăție – principiu fundamental ce guvernează întregul proces penal.

În vederea aflării adevărului într-o cauză penală – pornind de la acceptarea ideii că în activitatea de îndeplinire a justiției, ca în orice altă activitate umană, pot interveni erori – trebuie să se asigure un anumit control judiciar, în urma căruia să se înlăture aceste eventuale erori judiciare; un asemenea control judiciar este posibil datorită reglementării mai multor grade de jurisdicție, astfel încât judecarea unei cauze penale are loc pe mai multe trepte, într-un sistem dispus în scară, fiecare treaptă realizându-se în fața unor instanțe de grade diferite. Sistemul nostru procesual penal cunoaște, în prezent, trei grade de jurisdicție: judecata în primă instanță, judecata în apel și judecata în recurs.

Apresiasi probelor în procesul penal constituie „*materia esențială*” pe care subiecții procesuali o prelucrează pe toată durata desfășurării procesului penal, iar pe cale de consecință, potrivit propriei convingeri, bazată pe lege și moralitate, soluționează cauzele penale, apără interesele justițiabililor.

Apresiasi probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către

organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se concretizează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Analiza probelor după intima convingere trebuie să se bazeze pe prevederile legale. Convingerea intimă se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele complet și obiectiv.

Concluziile la care a ajuns un anumit subiect al desfășurării procesului penal nu sunt obligatorii pentru alți subiecți implicați în desfășurarea ulterioară a procesului penal, or în asemenea situație s-ar crea situația denaturării principiului independenței actorilor procesuali și lipsa obiectivității în pronunțarea soluției finale a cauzei penale.

În etica judiciară datoria și conștiințiozitatea sunt valori esențiale, fiind permanent prezente în activitatea instanței. Astfel, la examinarea cauzelor, atunci când aprecierea probelor și circumstanțelor de fapt trebuie să se facă la intima convingere, premisele morale ale conduitei judiciare, aprecierea adecvată datoriei și responsabilității morale sunt în măsură să asigure soluții legale și echitabile.

În contextul celor relatate, se menționează o serie de recomandări, menite să eficientizeze aprecierea probelor în procesul penal.

- 1) *Responsabilizarea actorilor* implicați în desfășurarea procesului penal, astfel încât să nu fie admisibilă aprecierea eronată și arbitrară a probelor.
- 2) *Eficientizarea controlului judecătoresc în cadrul exercitării căilor de atac.* În materia dată, relevantă este mențiunea conform căreia procedura de control va fi eficientă atunci când va fi realizată cu maximă diligență, responsabilitate, de subiecți profesioniști, care vor acționa în mod obiectiv și imparțial.
- 3) *Nivel înalt de responsabilitate, integritate și corectitudine din partea subiecților procesuali.* Totalitatea acestor valori constituie și niște îndatoriri morale ale subiecților vizați, aspecte care le înobilează personalitatea și care le conferă un plus de valoare imaginii în funcțiile deținute.
- 4) *Motivarea și stimularea subiecților procesuali.* Motivarea ține de arta managerului de a influența comportamentul acestora. Or, nu este cazul doar să blamăm și să vorbim doar despre acțiunile negative ale acestora, deoarece marea majoritate a subiecților depun eforturi în mod conștiincios, responsabil și diligent.

- 5) *Administrarea corectă și legală a probelor*. Cu referire la acest subiect, se menționează că o totalitate de probe obținute cu respectarea prevederilor legale vor putea fi apreciate și utilizate pentru soluționarea justă a cauzelor penale.

Bibliografie:

1. DOLEA, I. *Drept procesual penal. Comentariu*. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 980 p.
2. DOLEA, I. *Procedură penală. Partea generală*. Chișinău: Cartier juridic, 2005. 350 p.
3. DOLEA, I. *Asigurarea drepturilor persoanei în probatoriul penal / Auto-referat al tezei de doctor habilitat în drept*. Chișinău, 2009.
4. FURDUI, S. Aspecte din practica judiciară cu privire la aprecierea probelor puse la baza sentinței. În: *Avocatul poporului*, Chișinău, 2005, nr.9, p. 33-39.
5. THEODORU, Gr. *Tratat de drept procesual penal*. București: Hamangiu, 2013. 896 p.
6. VÎZDOAGĂ, T. *Exercitarea acuzării în instanța de fond: probleme și perspective / Autoreferat al tezei de doctor în drept*. Chișinău, 2002.
7. VÎZDOAGĂ, T., VEDEANU, E. Aspecte științifice ale protecției de stat aplicate persoanelor pe parcursul procesului penal. În: *Analele științifice ale Universității de Stat din Moldova*, 2002, nr. 6, pp.338-344.